

Tudi Vi boste kupili Vaš pomladni plašč pri PAULINU v Ljubljani, Kongresni trg št. 5, ki nudi cenj. učiteljicam poleg ogromne izbire najlepših modelov tudi na mesečno odplačilo najnižje cene!

v drugem pa naj bi se naslanjali na to, kar so mogli ob bivanju med ljudstvom sami razbrati.

Naloga, na prvi pogled lahka, je prav za prav najtežavnejša, kar jih je moglo biti in je bila primerna kvečkemu za čas nekaj dni, ne pa za nekaj ur.

Človeka z duševnostjo, kakor je prikazan v naši literaturi, skorajda več ni. Gospodarski proces je namreč tako preoblikoval našega podeželana v njegovi duševni strukturi, da nam je človek, ki se nam prikazuje ob čitanju literarnih del, daleko odmaknjen. Le mlajši pisateljski rod, kakor Kranjc, Ingolič in morda še kateri, nam prikazujejo duševnost današnjega slovenskega človeka in še to samo onega, z nekega ožjega predela Slovenije. Celotnega prereza duševnosti slovenskega človeka nam literatura doslej še ni dala!

Sedaj pa druga plat. To so spoznanja, do katerih naj bi se dokopal mlad učitelj v teku dveh let. Vprašajmo se, da-li je to mogoče!

Kakor sem naznačil, mu literatura ni mogla dati mnogo več od nič. Sam bi se torej moral poglobiti v duševnost ljudi, ki ga obdajajo. Toda, kako se more vglabljeti ta mladi človek v duševno strukturo ljudstva, ko pa ne pozna njegovih gospodarskih osnov, ki diktirajo zakone, po katerih se uravnava psihologija naroda. Popolnoma nemogoče je, da bi si mogel tak mlad učitelj spriču svoje izobrazbe, ki jo je dobil na učiteljski, razložiti razne zunanje pojave duševnega življenja vaščana in tržana ter da bi zmožal spraviti vse te zaznate v kompleks, ki bi mu končno prikazal celotno sliko psihe obdajajočega ga ljudstva.

Kdo je obrazložil mlademu človeku v njegovih študijskih letih, kako vplivajo gospodarski razvoj, gospodarski in ostali odnosi ter proces družabnega dogajanja (samo pogledimo, kako je prav za prav zamotano življenje našega podeželja, kjer se križajo, si nasprotujejo, ali pa hodijo roko v roki interesi gospodarskih institucij, društev, cerkve, današnje šole, gospodarskih skupin, posameznih »Kraljev na Betajnovi« itd.) na duševno izoblikovanje našega slovenskega človeka? Mar se ni večina teh mladih ljudi enostavno predala »toku življenja« samo zato, ker si niso znali dati odgovora na vprašanja, ki so vstajala dan na dan, ko so zadevale mlade glave ob tolikere pozitivne in še v večji meri negativne pojave ljudskega duševnega življenja? Kdo jim je dal odgovore, kdo jim je mogel, znal in hotel raztolmačiti bistvo problematike?!

Malokdo je bil tako srečen, da je naletel na človeka, ki mu je odprl oči, redki so bili oni, ki so sami prišli stvari do dna, večino pa so vzdržali oni, ki so obstali pred vprašanjem, ne da bi ga mogli pravilno doumeti in razvozlati.

Kdo jim more in sme to zameriti?! Ali imamo Slovenci znanstveno delo, v katerem je duševnost slovenskega človeka analizirana na splošno (z idealističnega vidika), a kamoli, da bi bilo v njem raztolmačeno, da je gospodarski in družabni proces osnova duševni strukturi slovenskega kolektiva?! Ne, takšnega dela žal še nimamo!

In sedaj si moral ti mladi slovenski učitelj, ki si se s svojim skromnim znanjem, prinešenim z učiteljskega, le s težavo dokopal do sistematičnega šolskega dela, ki si se v svoji mladostni neugnanosti in neorientiranosti zagugal v delo pri raznih društvih, ki si se lovil za spoznavanjem osnovnih temeljev gospodarsko socialnega dogajanja, v nekaj urah napisati razpravo o duševnosti našega kmečkega človeka! Bogme, bil si siromak!

Mislim, da se ponovno obračam z menoj vred do vseh tistih, ki imajo danes pravico in dolžnost preizkusiti tvojo usposobljenost za učiteljski poklic in jim ponovno polagaš na srce: Bodite uvidnejši! Razumite, da mlad učitelj nima gmotnih osnov za nadaljnje svoje izobraževanje (knjig si ne more nabavljati, pot do kulturnih centrov mu je zaprta), da so njegovi izobrazbeni temelji, dobljeni na učiteljski, kaj šibki, da so razmere po šolah obupne, da vplivajo nanj najrazličnejši družabni momenti! In nadalje, izogibajte se nesmislov, kakršni je ta:

Kandidat je zadostil teoretičnim zahtevam izpita. Stopil je v 1. razred, kjer bi moral v eni uri predelati pri stvarnem pouku »psa«. Tega ni zmožal, ker se je držal novih principov vzgoje in učnega postopka. Ker ni zadostil zahtevi, da obdela v eni uri celo učno enoto, je dobil kandidat pouk, da ni baš nujno upoštevati vsa moderna učna načela (samo učna, vzgojni nič!) in je malo manj-kalo, pa bi zletel!

Zato ponovno poudarjamo vsi mladi slovenski učitelji: Nove uredbe o praktičnem učiteljskem izpitu še ne bo tako kmalu. Pač pa lahko napravijo slovenski profesorji velik korak naprej s tem, da reformirajo svoje delo pri izpiti v okviru sedanje uredbe. To lahko smemo zahtevati v naši napredni Sloveniji!

Pravdač.

Kratek razgovor z Maksom Pirnikom

(Ob izidu »Mladinskih zborov«.)

V izdanju SIMC-mednarodne zveze za sodobno glasbo — je pravkar izšel drugi zvezek: Pirnikovi »Mladinski zbori«. Kdor zasleduje sodobno mladinsko glasbo, pozna to ime nekdanjega vodje mladinskega zbora litvinskih šolarjev, ki je na ljubljanskem festivalu tako vzgal z Osterčevim programom. Srečujemo ga v »Pevcu«, zadnje čase pa na 900 m visoki, samotni Sveti gori nad Litijo, kjer sameva kot učitelj na »visoki šoli«.

Sešla sva se pred izidom zbirke, pa sem ga naprosil za kratek razgovor, ki nas zanima ob tem dogodku.

»Kaj si nam v zbirki pripravil?«

— Zbirka bo prinesla esej Dragotina Cvetka o sodobni glasbi, v glasbenem delu pa 6 »Uganek« in 5 zborov na razne tekste: »Uganke« in »Uspavanko Matjažku« na Klopčičev, »Moj mili Jezušček« na Rošev, »Padajo snežinke« na Borisov, »Kralja Matjaža« pa na Zupančičev. Narodna je »Tam v goščavci«.

»Naše mladinske zbirke prinašajo večinoma narodno pesem, kako da si šel ti obratno pot?«

— Nisem proti narodnemu besedilu, vendar, kakor bo Cvetko v eseju povedal, se naša generacija zaveda, da današnji življenjski tok tako preusmerja naše doživljanje, da mu tudi v glasbi stara narodna pesem ne more več dati posode za nov glasbeni izraz. Nekaj tekstov sem vzel iz »Našega roda«. Danes je pesem podrejena prozi, sodobni glasbeni pokret pa ji hoče dati tisti poudarek, ki ji v literaturi tudi pripada. Vsekakor pa poudarjam, da bo narodno pesem sedanosti mogla ustvariti le umetna pesem, kar sicer dandanes že tudi vrši. Če se poglobimo v bistvo pesmi, je težko mogoče, da bi večinoma po tako diferenciranih kriticah odgovarjal vedno enak navep. V svoji zbirki sem se temu zato večinoma izognil.

»Kakšen je odziv šol na sodobno mladinsko glasbo?«

Kar poznam zborov, goje v veliki meri tovrstno pesem. Izbira programov se vedno skrbneje vrši, da že danes mnogo zborov čuti pomanjkanje takih skladb. Prvi zvezek »Naše pesmi« je razpodan, je to pa bila reprezentativna revija najmodernejše smeri, iz katere bo težko sedaj kak mladinski zbor pel, in je bil temu primeren tudi odziv: šla je kot redkost v najrazličnejše roke, tudi služkinje so jo kupovale, seveda bolj zaradi tekstov kakor zaradi glasbe.

Od kar smo izgubili Adamiča, skoro nimamo človeka, ki bi se podrobneje bavil z mladinsko pesmijo, pa sem se izmed mladih sedaj sam spravil na to zadevo, saj je velika škoda, da nimamo nobenega modernista, ki bi kaj več napisal za njo. Osterčeve, Kogojeve, Maroltove skladbe so tako redko na programih, zborov s samo tovrstnimi deli pa do danes še sploh nismo slišali. V zadnjem času pripravljamo nekaj zborov tak nov, modernejši program. Šole se nekam boje teh skladb, ker so vajene samo vertikalnih, kjer je linija podrejena glasovom in gre tako laže od rok in laže v uho. Kakor pa je delovni šoli delo najvažnejši princip, bi moral objeljaviti tudi pri pevskem pouku. Tu je treba vsak glas temeljito in samostojno, horizontalno nastudirati in vaditi, tu je treba pevcu res delati in dati nekaj iz sebe, da se potem dokoplje do novih lepote, do novih zvokov, novega soglasja, saj nam tudi glasbena zgodovina sporoča, da niso bile terce in sekste vedno harmonični intervali in da se dojmami harmonije z dobami tudi izpreminjajo. Kadar se bomo dokopali do tega spoznanja, bo začela tudi za najširše kroge nova glasbena doba, ki se je do sedaj zaveda samo ena stran novega pokreta: skladatelji.

»Ali je kaj upanja, da se kmalu to stališče do moderne glasbe izpremeni?«

V današnji dobi smo se znova zavedli pomena glasbe za človeka. In ravno učiteljstvo je zelo zainteresirano na podvigu glasbenega pokreta. Ze na ljubljanskem festivalu se je pripravljala zveza mladinskih zborov, potem se je vršil zborovski tečaj, kar je vse zelo lepo uspelo in — zaspalo. Potrebe organizacije se zborovodje živo zavedajo, nikogar pa ni bilo, ki bi se je lotil. Šele letos so zborovodje na mladinskem koncertu v Konjicah sklenili ustanoviti zvezo zborovodij mladinskih zborov in so poslali pravila že v odobritev. Upam, da bo to sedaj prvi trajnejši korak k resnejši glasbeni vzgoji.

Na mladinskem koncertu v Konjicah sem slišal žički zbor, ki je pel dve Pirnikovi »Uganke«. Pesmi sta tako kovinsko toplo zveneli in vneli tako svojevrstno, iskreno doživetje, da bi vsakemu preginali predsojke o modernistični glasbi. Naš zbor poje in vadi »Uspavanko Matjažku« in »Kralja Matjaža«, pa so mladi pevci za ves trud, ki ga imajo s pesmima, bogato poplačani v doživetju teh novih, čudovitih melodij in akordov.

Zorn Jože.

† Ruži Perovičevi

V začetku šolskega leta si prišla k nam. Veselih lic, smehljajočega obraza si stopila med nas, pa smo videli skrito solzo v Tvojih očeh in tajno bol Tvojega srca. Ko smo si prožili roke v pozdrav, je bilo v naših srecih že več kot tovarištvo — poznali smo Tvojo bolezen, slutili, da Te čaka veliko veliko trpljenje. Redko, prav redko sprejemamo tovariša s takimi čustvi, kot smo Tebe, — prisrčno in žalostno.

Minul je mesec — dva. Vedno bolj smo spoznavali Tvojo blago, dobro dušo, Tvojo tovariško prisrčnost, Tvojo ljubezen do najmanjših, izročeni Tvoji vzgoji in vpravstvi! Zivela si z njimi kot mati z otroki in nisi zamudila nobene prilike, da bi jih ne razveselila.

Miklavževo. Zarečih lic so malčki občudovali sladke Miklavževe dobrote, zarečih lic in s solzami v očeh si stala med njimi in uživala veselje in hvaležnost, ki so Ti z njimi srca malih povračevala dobroto Tvojega srca. Božič — božičnica! Usmiljenje in ljubezen sta zveneli iz Tvojih besed: »Moji so najmanjši, najteže prihajajo v šolo, če jih zebe, toliko revčkov imam, oddelite mojemu razredu malo več!«

Januar. — Kako je z njo? — »Dobro se drži!« ... Vesela smehljajočega obraza si hodila med nami, pa smo nedeljo za nedeljo videli teči solze po Tvojih licih, ko si za zdravje in pomoč prosila Njega, ki vodi našo življenjsko pot.

Kako je z njo? — »Brez pomoči. — Ona še ne ve! Držimo jo duševno, dokler gre!«

Februar — odmor — »Ruža, kaj Ti je?« — »Prosim, vode!« — »Izvoli, saj Ti bo boljše!« — »Če bi umrla zdaj, niti šopka rož ne bi bilo, pa malo cvetic mi boste že preskrbeli, kajne?« Smeh in solze v Tvojih očeh — predobro smo Te razumeli. — Dan za dnem v odmorih: Vode, vode ...

»Danes mi je malo bolje, morda bom pa zdaj na pomlad ozdravela!« In v isti sapi: »Rada bi umrla kot aktivna učiteljica, da bi mi otroci zapeli pri pogrebu.«

Sredi februarja. Med uro: »Po vodo moram, ne morem več govoriti. — Na dopust bom morala.« — Saj Ti bo spet bolje! — Nisi odgovorila, a v Tvojem pogledu smo brali, natančno brali: »Kaj ste res tako trdosrčni, ne vidite, ne čutite, kako sem bolna, ne verjamete, da ne morem več — ne morem več!«

O Ruža, dobro smo vedeli, predobro; nismo Ti hoteli priznati. Trepetali smo pred tem trenutkom, zdaj je prišel, prišel z vso svojo resnostjo in krutostjo, ko Te je zrušil brez moči.

Nekaj dni preden Te je avto odpeljal iz Smarja v Tvoje ljubljene Ziče, smo govorili s Teboj. Misli so Ti begale okrog najrazličnejših stvari, ne Ti — ne mi, nihče ni omenil Tvojega trpljenja. Pa kar naenkrat je zatrepalo na Tvojih ustnih: »Bog mi daj hitro prestatiti!« — In potem si šla. Si čutila naša srca, ki so z grozo sprejemala vesti —: Vsak dan hušje, neznosno je njeno trpljenje!

Sredi cvetočega maja je prišla brzojavka: Ruža je dotrpela. — Spogledali smo se, nihče ni spregovoril besede, srca vseh so govorila enako: Rešena je, revica! In čeprav Ti nihče izmed nas ni želel daljšega trpljenja, nam je bilo neizmerno hudo, — hudo, da ne bo ikdar več stopila med nas, nepojmljivo, da Te v resnici ni več.

Radi oddaljenosti Te otroci naše šole niso mogli spremiti na zadnji poti, a Bog Ti je izpolnil že prej izrečene želje: Zapela Ti je šolska mladina s čistimi, nežnimi glasovi Tvojega domačega kraja, angel božji Ti je zatislil oči v mesecu bujno duhtečega majniškega cvetja, da smo Te lahko obsipali z njim — sonce Ti je posijalo v slovo, preden Te je zagnjala domača gruda.

A v naših srecih? — Ruža, Ruža, naša srca objema trda bolečina ... Razsulo se je Tvoje blago srce; kje tovarišvo najdemo enako? Bolne duše, težka srca nam polni grenko spoznanje: »Ruže, mile Ruže — ni je več!«

Smarško učiteljstvo.

Splošne vesti

V OBRAMBO ČASTI IN POŠTENJA.

Na učiteljskem zborovanju tretjega šolskega sreza v Beogradu je začel neki »kolega« — v pomanjkanju stvarnih dokazov — z demagoškimi osebnimi napadi name, in ob tej priliki se je poslužil insinuiacij, da sem sodeloval pri sprejetju delnega celibata za učiteljece. Moje poštenje in mojo čast je sodil po sebi. Bolje bi bilo, da je ta »kolega« opravičil »moč« svojega karakterja, ki jo je dokazal s tem, da je služil vsem režimom in da je mislil na svojo »čisto« in »nesebično« službo v učiteljskih ustanovah. Za poštene ljudi je stvar jasna, a jaz bi smatral za ponižanje, da bi se še nadalje branil pred takimi in sličnimi »ideologij« in »kolegij« in pred takimi insinuiacijami. — Učiteljstvo, ki vrši zelo delikatno misijo med narodom, mora čuvati svoje poštenje.

V Beogradu, 17. maja 1937.

Ivan Dimnik.

PROTI NELOJALNOSTI.

Uprava JUU v Beogradu je na svoji seji sprejela soglasni sklep, da vloži na sodišču tožbo proti Miodragu Jankoviću in Blagoju Stefanoviću, učiteljema v Beogradu, in proti redakciji »Učiteljskega glasnika« zaradi širjenja neresničnih vesti in klevetanja, da preti Jugoslovenskemu učiteljskemu združenju finančni krah. Uprava je dolgo in potrpežljivo čakala, da dotičnika uvidita svojo pomoto in prenehata z nadaljnjim klevetanjem. Ker pa do tega ni prišlo, je odbor končno prisiljen tudi na ta korak. Opozarjamo članstvo, da ne naseda neresničnim vestem, ker uprava ne more delati v tem pogledu nikakih izjem. Združenje ni bilo pred finančnim krahom niti prej, niti danes, čeprav so danes splošne ekonomske razmere uradništva, s čimer je treba računati. Sodišče bo dokazalo članstvu kleveto v pravi svetlosti.

POMEMBNI ODLOK

Kraljevina Jugoslavija.
Kraljevska banka uprava
moravske banovine.
Prosvetni oddelek
IV, No. 6618.
3. marca 1937.
Niš.
Sreskemu načelnstvu — 1 — 40.
Mestnemu šolskemu nadzorniku

Niš.
Izvolite redno obveščati banksko upravo o sledečem:

Kdaj (točno označiti datum) in kje se bodo vršile seje — zborovanja sreskega učiteljskega društva v mesecih: marcu, aprilu, maju in juniju t. l.

Ta važna poročila pošljite brzojavno, čim, dogovorno z upravo tamkajšnjega sreskega učiteljskega društva odredite dan in dnevni red sestanka.

Delujte na to, da se teh zborovanj udeležijo vsi učitelji(-ce), ker je to v interesu dr-

žavne službe, ker se na sejah tega društva razpravljajo važna šolska in nacionalna prosvetna vprašanja. Sedaj pošljite brzojavno poročilo samo za seje, ki so se vršile v marcu.
Nujno je!

Po odredbi bana
v. d. načelnik prosv. oddelka
Drag. R. Pavlovič, s. r.

— Predavanje. — V nedeljo, 30. t. m. bo na občnem zboru Slovenske šolske matice prof. dr. K. Ozvald predaval o predmetu: Pedagoški pomen celote. Občni zbor se bo vršil v šoli na Ledini od desetih.

— Ekскурzija na mednarodni učiteljski kongres v Parizu. Na razna poizvedovanja, vprašanja in prošnje poroča ekscurzijski odsek pri sekciji JUU v Ljubljani sledeče: Udeleženci iz Jugoslavije bodo odpotovali iz Ljubljane 20. julija t. l., kakor je bilo že sivečasno objavljeno. Kdaj naj se pripeljejo v Ljubljano in kaj vse bodo še potrebovali, bomo naknadno objavili. — Stvar je v teku. Odgovori pariških kolegov so že tu. Pot ostane ista, kakor je že bilo objavljeno v »Učit. tov.«. Prenočišče in hrano bodo imeli ekscurzisti v penzionatih. — Zaenkrat torej naj si nihče ne dela preveč skrbi, misleč, da ne bi bilo kaj v redu; vseeno pa smo vsakemu rade volje na razpolago za vsako nadaljnjo informacijo.

— Na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 112 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti. — Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalnina se določijo po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 25 do največ 300 din. — Prošnje za sprejem (banovinski kolek 10 din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: 1. krstni list; 2. domovnico; 3. odpustnico, odnosno zadnje šolsko spričevalo; 4. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5. obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili stroške šolanja; 6. obvezno izjavo staršev ali varuha, ki računajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo iz javnih sredstev, da bo njihov sin ali varovanec ostal pozneje na domačem posestvu, v nasprotjem primeru pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpore iz javnih sredstev. Izjavi pod 5 in 6 je kolkovati z banovinskim kolekom za 4 din. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko štipendijo ali štipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev, odnosno varuha. Taki prosilci naj zaprosijo istočasno za primerno štipendijo pri svojem sreskem kmetijskem odboru. — Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.